УДК 368:629.7

РОССОЛ А.О.
студентка, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»
ТУЛУШ Л.Д.
к.е.н.,доцент, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

БЮДЖЕТУВАННЯ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

Сучасна система управління фінансами вимагає координації прийнятих рішень шляхом розробки і контролю виконання системи бюджетів підприємства. Система бюджетів дозволяє встановити жорсткий поточний контроль за надходженням і витрачанням коштів, створити реальні умови для вироблення ефективної фінансової стратегії. За допомогою бюджетування реалізується поточне і оперативне фінансове планування, забезпечується їх взаємозв'язок і підпорядкованість фінансової стратегії підприємства.

Складання бюджетів є невід'ємним елементом загального процесу планування, а не тільки його фінансової частини. Процес бюджетування - це цілісна система планування, обліку і контролю на рівні підприємства в рамках прийнятої фінансової стратегії. Бюджет - це кількісний план у грошовому вираженні, підготовлений і прийнятий до певного періоду часу, зазвичай показує плановану величину доходу, яка повинна бути досягнута, і (або) витрати, які повинні бути понесені протягом цього періоду, і капітал, який необхідно залучити для досягнення даної мети

Бюджети потрібні підприємствам для досягнення багатьох цілей. Вони не тільки допомагають у плануванні і координації економічної діяльності, служать основою для оцінки ефективності діяльності підприємства, але і використовуються як засоби управління і стимулювання. Проводячи фінансовий аналіз складених бюджетів підприємства, можна ще на стадії планування оцінити фінансову спроможність окремих видів діяльності підприємства, а також вирішити проблему оптимізації грошових потоків, збалансованості джерел надходження грошових коштів і їх використання, визначити обсяг і форми, умови і терміни зовнішнього фінансування.

Обов'язковими етапами бюджетування є:

• аналіз виконання показників бюджету за попередні бюджетні періоди або у разі першого складання бюджету, аналіз фінансових показників діяльності підприємства за попередні звітні періоди;

• складання бюджету з урахуванням даних виконання бюджету за попередні періоди та можливих змін у діяльності підприємства в майбутньому;

• затвердження бюджету, у результаті якого бюджет стає обов'язковим до виконання для відповідних підрозділів та їх працівників;

• виконання бюджету з відстеженням точності його складання та виконання;

• здійснення контролю за виконанням бюджету та аналіз результатів контролю;

• коригування бюджету чи діяльності підприємства з метою узгодження бюджетних і фактичних показників.

Основна мета процесу бюджетування - розробка певної фінансової структури підприємства. У фінансовій структурі виділяються центри фінансової відповідальності та центри фінансового обліку. До центрів фінансової відповідальності, як правило, відносяться ті структурні підрозділи, які реально впливають на загальний результат діяльності підприємства. Передумовами для виділення структурних підрозділів у центри фінансової відповідальності є: регіональна або виробнича ізольованість або завершеність господарської діяльності структурного підрозділу;

■ обсяг виробництва;

■ здатність структурного підрозділу самостійно працювати на ринку;

■ можливість нести повну відповідальність за витрати, доходи, грошові потоки від своєї діяльності.

Найбільш поширені центри відповідальності витрат, продажів, прибутку та інвестицій.

Центри фінансового обліку - це ті структурні підрозділи, які реально не впливають на загальний результат діяльності підприємства.

Процес формування системи бюджетів на підприємстві включає:

• визначення видів планів та бюджетів, які передбачено використовувати в ході бюджетування;

• встановлення підрозділів та посадових осіб, які братимуть участь у бюджетуванні, та визначення їхніх повноважень;

• визначення бюджетних періодів та інтервалів бюджетування;

• розробку послідовності складання бюджетів;

• визначення порядку їх узгодження та консолідації;

• аналіз структури собівартості продукції та вибір найважливіших її складових з метою подальшого відображення у відповідних планах та бюджетах;

• вибір статей доходів і витрат, які будуть використані в процесі складання бюджетів, поділ витрат на постійні та змінні;

• вибір фінансових показників, нормативів та коефіцієнтів, які будуть використані для здійснення контролю за фінансовим станом підприємства;

• визначення процедур оцінки виконання бюджетів, аналізу відхилень від бюджетних показників і внесення змін до системи бюджетів.

Система бюджетів невеликого підприємства має досить простий вигляд. Впровадження бюджетування на великих підприємствах потребує побудови досить складної системи взаємопов'язаних бюджетів, а також чіткого розподілу функцій і повноважень усіх, хто бере участь у бюджетному процесі.

Основні бюджети підприємства повинні бути невід'ємною частиною його бізнес-планів, а отже, включати в свій склад три основних документи фінансової звітності. Такі бюджети називають також фінансовими бюджетами. До основних (фінансових) відносяться бюджети фінансових результатів (бюджет прибутків і збитків, руху грошових коштів (план грошових надходжень і платежів) та бюджетний баланс.

Принципи побудови основних (фінансових) бюджетів аналогічні розглянутому вище порядку формування прогнозної фінансової звітності у складі бізнес-плану підприємства.

В економічній літературі часто до складу основних бюджетів включають інвестиційний бюджет, або бюджет капітальних вкладень.

Такий підхід правомірний, оскільки складання даних бюджетів є елементом фінансового планування діяльності підприємства, однак ці бюджети знаходять непряме відображення в трьох основних бюджетах підприємства, тому, з нашої точки зору, доцільніше віднести їх до допоміжних бюджетам підприємства.

Особливе місце в системі бюджетування займають операційні або функціональні бюджети. Саме з операційних бюджетів починається процес бюджетування. До складу операційних бюджетів входять : бюджет продажу, бюджет виробництва, бюджет виробничих запасів і ціла група витратних бюджетів.

До витратним відносяться бюджети прямих витрат на матеріали, прямих витрат на оплату праці, виробничих накладних витрат, комерційних і управлінських витрат.

Підхід до складання даних бюджетів базується на підрозділі витрат на змінні і постійні і на понятті області релевантності, в якій зберігається особлива форма запланованих взаємин виручки і витрат.

Допоміжні бюджети потрібні підприємству для того, щоб повністю охопити всю базу фінансових розрахунків підприємства. Склад цих бюджетів формується підприємством самостійно. Перерахуємо найбільш значущі бюджети: амортизації, розподілу прибутку, податковий, кредитний і т. д.

Список використаних джерел:

1)Бандурка ЩМ., Коробов Н. П. та ін. Фінансова діяльність підприємств: Підручник - К.: Либідь, 2002

2)Василик О. Д. Теорія фінансів. Підручник. - К.: НІОС, 2000.

3)Господарський кодекс України від 16 січня 2003

4)Копилюк О. І. Фінансова санація та банкрутство підприємств. - К. 2005

5) Банківська справа: Навчальний посібник / За ред. проф. Р. І. Тиркало. -Тернопіль: Карт-бланш, 2001. -314 с.

6) Шпиг Ф.І. Управління ліквідністю грошового ринку у розвинутих країнах //Актуальні проблеми економіки. -К. -2003. -№ 1. - С 33-37.

7) Кумицький С. Світова ієрархія валют і перспективи її трансформації// Вісник НБУ - К: - 2001. -№10. - С 49-53.

8). Лагутін В.Д. Гроші та грошовий обіг: Навч. посіб. -5-тевид., стер . -К.: Т-во "Знання", КОО, 2003. - 199с.

9) Лагутін В.Д. Кредитування: теорія і практика: Навч.посібник. - К.: Т-во -Знання", КОО, 2000. -215с

10)Литвицький В. Цінова тахікардія// Банківська справа. -2003. -№ 4.-С. 33 - 41.